

VICTORIA MAXIMENCO

cl. a XI-a, LT „Mircea Eliade”, mun. Chișinău

Lui J.M.G. Le Clézio, inovatorului, exploratorului, aventurierului

Un simplu „voyeur” pasionat al lumii înconjurătoare, stând într-o cafenea pariziană și trăgând cu urechea la ceea ce se discută la masa vecină. Un călător împătimit, rătăcind între Mexic, SUA, Franța și Mauritius. Un solitar, un creator al unui univers propriu redus, totodată al unei lumi fără limite. Un adolescent care nu suporta oglinzile, care le evita sau le acoperea. Totuși, foarte modest, foarte chipeș, înalt și blond. Un minunat povestitor. Un scriitor cu peste 50

Acesta este scriitorul care, vorbindu-ți despre furtună, te-ar face să realizezi că te-a stropit valul.

de cărți. Jean-Marie Gustave Le Clézio – un laureat al Premiului Nobel pentru literatură în 2008, demn de a fi descoperit de către cititorii.

Jean-Marie Gustave Le Clézio, sau J.M.G. Le Clézio, s-a născut la Nisa, în 1940. Studiile le-a făcut la Bristol University, University of London, Institut d'Études Littéraires din Nisa și Universitatea din Aix-en-Provence. A trăit în diferite colțuri ale lumii, aceste experiențe interculturale fiindu-i sursă de inspirație. Primul roman de Le Clézio care a văzut lumina tiparului a fost *Procesul-verbal*, care a făcut din scriitor, la doar 23 de ani, destinatarul Premiului Théophraste Renaudot. A fost primul scriitor care a obținut premiul Paul Morand pentru

întreaga operă din partea Academiei Franceze. Printre romanele lui cele mai cunoscute se numără *Războiul* (1970), *Mondo* (1978), *Deșert* (1980), *Căutătorul de aur* (1985) și *Steaua rătăcitoare* (1992). În 2004, cititorii revistei *Lire* l-au votat pe Le Clézio drept „cel mai important scriitor în viață”.

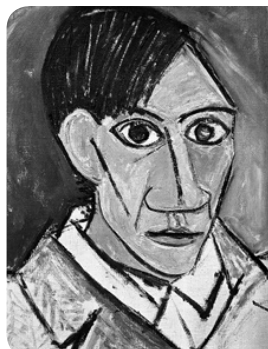
„As fi vrut să vă vorbesc tot mai mult și mai mult, cu niște cuvinte care nu sunt doar cuvinte, dar care v-ar fi purtat până la cer, până în cosmos, până la mare.” Acest fragment de debut al lucrării *L'inconnu sur la terre* (Necunoscutul pe pământ) reprezintă esențialul scriiturii lui Le Clézio: dragostea față de cuvinte, dragostea față de viață.

„Ador cuvintele mai tare ca orice. Așa deci, dacă, stând într-o cafenea, îmi povestești o istorioară interesantă, as putea s-o scriu. *Le proces verbal* (Procesul-verbal) l-am scris într-o cafenea. E locul

perfect să fi singur și, în același timp, să nu ai parte de o solitudine deplină. Auzi oameni vorbind, auzi oameni aruncându-ți idei.” Scrisul, pentru Le Clézio, este una dintre cele mai mari plăceri ale vieții. O foaie albă pe masă, în fața lui, e ca un bilet de călătorie. „Scriu de parcă aş călători. Aceasta mă face să evadez din propriul meu eu și să trăiesc o altă viață, poate chiar una mai bună.”

Scriitorul francez excelează la capitolul nomadism: a predat la o universitate budistă în Thailanda, la University of Mexico, la Boston University, la University of Texas, Austin, și la University of New Mexico, Albuquerque. Le Clézio a trăit cu indienii Embera în Panama, experiență care i-a schimbat viața, după cum mărturisea într-un interviu, și din care a rezultat romanul liric *Hai*. Apoi și-a împărțit existența între Mauritius, SUA și Franța, călătorind în Nigeria și în Japonia, publicând traduceri ale textelor sacre maya. La ora actuală, scriitorul stă ba în Mexic, ba în Franța, unde și-a păstrat casa din Nisa.

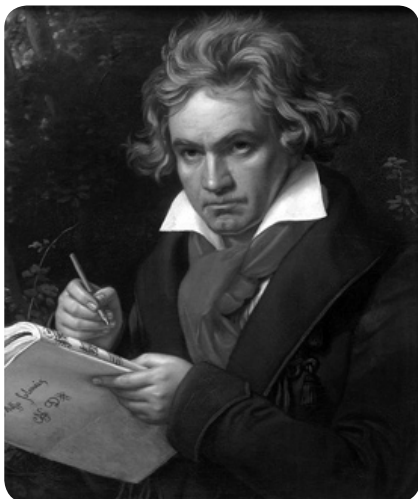
În motivația Academiei Suedeze s-a arătat că Jean-Marie Gustave Le Clézio este „un autor al noilor frontiere, al aventurilor poetice și al extazului senzual, un autor care studiază umanitatea dinăuntru și din afara civilizației”. „E un vrăjitor al cuvintelor, pe care a încercat să le ridice deasupra stării degenerate a vorbirii cotidiene și să le readucă la puterea de a invoca o realitate esențială”, a argumentat Academia.

Autoportret,
Pablo Picasso

Profesor, ziarist, călător, pasionat de descoperirea misterelelor unor civilizații îndepărtate în timp și spațiu, Le Clézio se preocupă de descoperirea propriilor rădăcini, dar și de descoperirea rădăcinilor ancestrale ale umanității, printr-o „mecanică a autoapărării... o cale de a fugi de societatea occidentală” (Fr. Westerlund). Temele primelor romane reflectă acest fapt: soliditatea, durerea insuportabilă prezentată sub toate registrele (*La Fièvre*), dar și foamea, setea, epuizarea, care metamorfozează caractere. Personajele lui Le Clézio, ca și el însuși, sunt în căutarea unei vieți curate, simple, eliberatoare. Principiul mișcării, al deplasării continue, al totalei libertăți îi călăuzește pe eroii lui Le Clézio, a căror existență e construită pe *dorul de ducă*. Acesta este și principiul de viață al scriitorului: hoinar, solitar și mereu în căutarea lumii perfecte. Din această dorință arzătoare de ducă derivă și marea temă a romanelor sale: alienarea omului modern.

Romanul *Le Livre des fuites* (Cartea fugiților, 1969) descrie, cu o fină intuiție psihologică, angoasa ființei în fața conștiinței faptului că lumea a devenit un spațiu de nelocuit, din care nu există altă posibilitate de eva-

Ludwig van Beethoven,
Joseph Karl Stieler

dare decât printr-o fugă perpetuă. Antrenându-ne în vârtejul unui ritm nebunesc și al unei imaginații debordante, călătoria pe care o întreprinde în jurul lumii tânărul Hogan, un vietnamez de nouăsprezece ani din Lang Son, ne dezvăluie un univers ostil, monstruos, împânzit de orașe alienate, populații care mor în cea mai neagră mizerie și întinse regiuni devastate, un univers în care nimeni nu poate prinde rădăcini. Transformând călătoria într-o adevărată „artă a fugii”, Le Clézio surprinde cu o subtilitate admirabilă dorința de evadare și foamea obsesivă după o altă lume, care îl mână pe tânărul Hogan de la un capăt la altul al pământului, îl împiedică să se așeze în vreun loc anume, îl constrâng să rămână permanent în mișcare. Astfel sunt eroii și povestirile lui, astfel este însăși viața autorului. Ceea ce captivează este faptul că toată opera lui Le Clézio poate fi rezumată într-o singură poveste.

„N-am vrut să scriu romane diferite, ci să continui aceeași istorie.”

„Simțindu-se acasă pretutindeni și nicăieri, acest exilat de bunăvoie și-a mutat mereu centrul dintr-un punct într-altul al planetei, nereușind să prefere sau să aleagă unul anume. Le Clézio este scriitorul fugilor – un dezrădăcinat prin vocație, un om fără adăpost pe întreg cuprinsul lumii, preferând hazardul călătoriilor rutinei mult prea liniștitoare a unei patrii...”

Textul lui Le Clézio este o narațiune a unei călătorii atât în spațiu, cât și în timp. Totul devine călătorie, una spirituală. Călătoria lecleziană ne conduce într-un univers care este în noi,

Autoportret, Victor Brauner

în adâncimile spiritului nostru. „Atât de mare e cerul, marea, și lumina strălucește. Atât de calm e tot, atât de vast, liniștea e atât de profundă, prin ea trec zboruri de păsări albe, lent călătorind de-a lungul cerului. Acolo trebuie să ne ducem. Aici trebuie să intrăm. Trebuie să lăsăm tot ce avem (ceea ce credem că avem) și să intrăm în spațiul deschis. Atunci când suntem cel mai departe, suntem de fapt cel mai aproape. Noi mergem spre regiuni clare, spre lumina galbuie.” (*L'inconnu sur la terre*)

Orice carte îți propune o evadare, însă acest scriitor te cheamă și te ia de mână, însoțindu-te pe calea unei lumi alternative pe cât de ireale, pe atât de palpabile.

Acesta este scriitorul care, vorbindu-ți despre furtună, te-ar face să realizezi că te-a stropit valul.

Jean-Marie Gustave Le Clézio, câștigătorul Premiului Nobel pentru literatură în 2008, consideră cu fermitate că scrie lucruri ordinare. Asemenea lui Jorge Luis Borges, el afirmă: „Unii oameni cred că banalitățile mele sunt extraordinare. Greșesc amarnic, dar eu le sunt recunoscător pentru greșeala dată, precum sunt infinit de recunoscător și membrilor Academiei Nobel pentru greșeala lor”. La încheierea unui interviu cu unul din reprezentanții Academiei Nobel, Le Clézio spune: „De-ar fi să mai adaug ceva, aș spune că literatura este o adevărată exaltare a vieții”.